

Ourisia (Ourisie)

čeleď: Plantaginaceae

Roste v severní a západní Jižní Americe, Austrálii a na Novém Zélandu. Stonky jsou plazivé nebo trsnaté, na bázi dřevnatějící a mohou být i bezlodyžné. Listy vyrůstají zpravidla vstřícně, jsou úzce vejčité až prakticky kulaté, u báze zpravidla dlouze řapíkaté, na vrcholu prakticky přisedlé a mohou být ochlupené. Květenstvím je úžlabní nebo vrcholový krátký hrozen, vlastní květy jsou kratší 1,2cm, mají stopku, kalich je 5tilaločný, koruna je 5tilaločná, zpravidla červená, méně často bílá, oranžová nebo žlutá, má 2 pysky a trubka je delší laloků. Plody jsou vejčité nebo podlouhlé (i kulaté) tobolky obsahující mnoho semen. Nejznámějším druhem je *O. coccinea*.

Ourisia alpina

oblasti: J Argentina, J Čile, Mendoza, Neuquén, Río Negro, Střední Čile, SZ Argentina

Roste v Argentině a Čile jako trvalka. Dorůstá výšky 7 - 25cm. Stonek je vzpřímený, ochlupený a dlouhý 6,5 - 15cm. Pod zemí vytváří oddenek. Přízemní listy vytvářejí růžici, mají ochlupené řapíky délky 0,5 - 4,2cm, čepel je vejčitá až prakticky kulatá, vroubkovaná, dlouhá i široká 1 - 4,5cm, lodyžní listy jsou vstřícné a menší. Květenství je vrcholové, vrcholičnaté, mnohokvěté, vlastní květy jsou dlouhé 1,1 - 2,2cm, světlorůžové až nafialovělé s tmavšími žilkami, mají 2 pysky, kalich zvonkovitý, dlouhý 4 - 7mm, může být ochlupený, cípy kopinaté, špičaté, koruna má trubku délky 0,85 - 1,6cm s nestejnými obsrdčitými cípy délky 4,5 - 6,5mm. Plodem je tobolka délky do 6mm.

Vyhovují ji vlhké horské louky, svahy a břehy.

Ourisia biflora

Ourisia breviflora

oblasti: Araucanía, Aysén, Los Lagos, Magalhaesův region a chilská Antarktida, Neuquén, Ohňová země, Río Negro, Santa Cruz

Roste v Argentině a Čile. Listy jsou vejčité, kulaté, mírně vroubkované, dlouhé 0,7 - 1cm a řapíkaté. Květenstvím je 1 - 4četný hrozen, vlastní květy mají stopku délky 2 - 6mm a délku 0,8 - 1,4cm.

Existuje vnitrodruhový taxon:

- subsp. *uniflora* - Neuquén, Río Negro, Araucanía, Los Lagos; trsy, výška 5 - 15cm; povrch ochlupený; přízemní listy vejčité, řídce vroubkované, dlouze řapíkaté, lodyžní listy chudé, drobné, úzce vejčité a přisedlé; kvete samostatnými růžovými květy, korunní lístky obsrdčité

Vyhovují ji středně úrodné a středně vlhké půdy na plném slunci.

Množí se semeny, dělením nebo řízkem.

Ourisia caespitosa

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandě. Stonky jsou kořenující. Listy jsou kopist'ovité, husté, ochlupené, dlouhé 1cm a krátce řapíkaté. Kvete párovými květy délky 2cm a korunní lístky jsou široké.

Ourisia chamaedrifolia

oblasti: Bolívie, Ekvádor, Kolumbie, Peru, S Andy, Střední Andy, Venezuela

Roste v Andách ve Venezuele, Kolumbii, Ekvádoru, Peru a Bolívii jako bylina. Stonek je nevětvený, poléhavý a může být ochlupený. Listy jsou vstřícné, řapíkaté, vejčité až kopist'ovité, vroubkované, tupé nebo špičaté, mohou být ochlupené, dlouhé do 1,2cm, široké 5mm a báze je klínovitá. Kvete samostatnými květy v paždí listů na až 2,8cm stopkách, kalich má délku 6 - 8mm, je 5tičetný, může být ochlupený, koruna je 2pyská, trubkovitá, dlouhá do 2,1cm, červená nebo oranžová, může být řídce ochlupená, cípy jsou zakulacené a dlouhé 2 - 3mm. Plodem je vejčitá tobolka.

Vyhovují ji vlhké skály, mechy, atp. v úrovni párama a puny.

Množí se semeny, dělením nebo řízký.

Ourisia coccinea

oblasti: Araucanía, Aysén, Biobío, Los Lagos, Neuquén, Střední Andy, Valparaíso

Roste jako trvalka v Čile a Argentině jako trvalka v kobercových porostech. Dorůstá výšky (10 -) 15 - 55cm. Stonek je vzpřímený. Přízemní listy vytvářejí růžici, jsou vejčité, 1 - 2x vroubkované nebo laločnaté a mají 2 - 14cm řapík. Květenstvím je 2 - 29tičetný okolík, vlastní květy mají kalich délky 2,6 - 9,4mm s 5ti špičatými cípy sahajícími až k bázi, koruna má délku 3 - 3,5cm, má 2 pysky a červenou barvu. Plodem je tobolka. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. coccinea
- subsp. elegans - listy laločnaté, zřídka žláznatě ochlupené

Vyhovují ji vlhká místa, okraje toků, vlhké skály a svazy, atp.

Množí se semeny, řízký nebo dělením.

Ourisia cockayniana

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandě. Stonky jsou kořenující. Listy jsou kožovité, vejčité až kosníkovité a vroubkovaně pilovité. Květonosné lodyhy jsou růžovofialové, mají 2 - 5 párů listenů a vlastní květy jsou dlouhé do 2cm.

Ourisia colensoi

oblasti: S Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu. Stonky jsou kořenující. Listy jsou vejčité, mělce vroubkovaně zubaté,

ochlupené, dlouhé 1 - 3cm a úzce řapíkaté. Květonosná lodyha má 2 - 3 přesleny listenů a vlastní květy jsou dlouhé 1,5 - 2cm.

Ourisia confertifolia

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu v kobercových porostech. Dorůstá výšky 5 - 10cm. Listy jsou široce kopistovité až prakticky kulaté, mělce vykrojené, hustě ochlupené a dlouhé 0,5 - 1,3cm. Kvete bílými květy po 1 - 3ks se žlutým hrdlem a mají délku 2cm.

Vyhovují ji vlhké půdy bohaté na živiny, polostín a suchý zimní režim.

Množí se semeny, dělením nebo řízkem.

Ourisia cotapatensis

Ourisia crosbyi

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu v kobercových porostech. Dorůstá výšky 15 - 30cm. Stonky jsou kořenující. Listy jsou úzce vejčité, mělce vroubkovaně zubaté a ochlupené. Květonosné stonky mají přeslen širokých listů, vlastní květy jsou bílé a dlouhé 1,5 - 3cm.

Vyhovují ji skalní pukliny, nízká zálivka, chudá dobře propustná půda, plné slunce a suchý zimní režim.

Množí se semeny, dělením nebo řízkem.

Ourisia fragrans

oblasti: Los Lagos, Neuquén, Río Negro

Roste v Argentině a Čile jako trvalka. Pod zemí vytváří oddenek. Povrch je lepidivě ochlupený. Lodyha je plazivá, dlouhá do 23cm. Listy jsou vejčité, vroubkované, zakulacené, oboustranně žláznatě ochlupené, dlouhé 0,6 - 2,1cm, široké 0,45 - 1,6cm, báze klínovitá a řapíky jsou dlouhé 0,5 - 2,6cm. Květenství je vrcholové, hroznovité, 2 - 7mikvěté, vlastní květy mají 1,5 - 2cm stopku, kalich zvonkovitý délky 0,6 - 1cm, cípy kopinaté, žláznatě ochlupené, koruna je bílá až narůžovělá či nafialovělá, cípy obsrdčité a dlouhé 4 - 5mm. Plodem je tobolka délky do 4,5mm.

Vyhovují ji vlhké skály, pukliny, atp. v polostínu.

Ourisia fuegiana

oblasti: Aysén, Magalhaesův region a chilská Antarktida, Ohňová země, Santa Cruz

Roste v Argentině a Čile v kobercových porostech. Dorůstá výšky 5 - 10cm. Listy jsou kulaté,

ochlupené, dlouhé 2 - 4mm a mají řapíky. Kvete samostatnými bílými nebo nafialovělými květy na 0,3 - 1,1cm stopkách, koruna má cípy čárkovité a dlouhé 2 - 3mm.

Vyhovují ji skalní pukliny, štěrkovitá půda bohatá na živiny, polostín a vlhko.

Množí se semeny, dělením nebo řízků.

Ourisia glandulosa

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu v kobercových porostech. Dorůstá výšky 5 - 10cm. Stonky jsou kořenující. Listy jsou střechovité, kožovité, obvejčité, dlouze ochlupené a krátce široce řapíkaté. Kvete bílými květy délky 1,5 - 2cm.

Vyhovují ji středně úrodné propustné půdy bohatší na živiny, vlhko a plné slunce.

Množí se semeny, dělením nebo řízků.

Ourisia integrifolia

oblasti: Tasmánie

Roste v Tasmánii. Stonky jsou kořenující. Listy jsou lesklé, dlouhé 0,5 - 1,5cm a řapíky jsou delší. Kvete samostatnými nebo párovými květy na dlouhé stopce s párem přisedlých listenů.

Ourisia macrocarpa

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu jako trvalka v trsech. Dorůstá výšky do 60cm. Stonek je plazivý a dokáže znovu zakořenit. Listy jsou široce vejčité, kožovité, vroubkovaně pilovité, dlouhé 4 - 15cm, široké 2 - 10cm, báze klínovitá, zakulacená anebo až srdčitá. Květenství je vzpřímené, dlouhé do 60cm s 1 - 5 (i 8)mi přesleny z 3 - 9ti kopinatých až vejčitých listenů a až 9ti květů na až 6,5cm stopce, kalich má délku do 1,2cm s podlouhlými až kopistovitými řídce ochlupenými cípy, koruna má délku do 3cm, průměru 2 - 3,7cm, barvy bílé (i narůžovělé), uvnitř střed žlutý a ochlupený. Plodem je tobolka délky do 1cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. calycina - střední a severní areál rozšíření
- subsp. macrocarpa

Vyhovují ji vlhké horské křoviny nebo louky či okraje potoků.

Ourisia macrophylla

oblasti: Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu v kobercových porostech. Dorůstá výšky 30 - 50cm. Stonky jsou tlusté, plazivé a kořenující. Listy jsou vejčité, zubaté, dlouhé 5 - 15cm a řapík bývá i delší. Květenství má

přeslen z palistů, vlastní květy jsou bílé a dlouhé 2 - 3cm.

Vyhovují jí štěrkovité půdy bohaté na živiny, vlhko a polostín.

Množí se semeny nebo řízky.

Ourisia melaspermoides

Ourisia microphylla

oblasti: Ñuble, Biobío, Maule, Mendoza, Neuquén

Roste v Argentině a Čile v podobě trvalky až polokeře. Dorůstá výšky 5 - 10. Stonek je na bázi větvený. Větvě jsou dlouhé až 15cm a mohou být žláznaté. Listy jsou husté, střechovité, vejčité, špičaté, přisedlé, oboustranně žláznatě ochlupené, rozmístěné ve 4 řadách, dlouhé 1,5 - 4,5mm a široké 1 - 3,5mm. Kvete samostatnými květy v paždí listů na stopce délky 1 - 3mm, koruna je růžová (i bílá), dlouhá 1 - 1,4cm, z toho je trubka zhruba 1/2, korunní trubka je vně žláznatě ochlupená, cípy jsou obvejčité, zakulacené a dlouhé 2,3 - 4mm. Plodem je tobolka délky do 2,7mm.

Vyhovují jí skalní pukliny ve vyšších nadmořských výškách, chudá dobře propustná půda a polostín.

Množí se semeny nebo řízky.

Ourisia modesta

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu. Stonky jsou kořenující. Listy jsou eliptické až kulaté, dlouhé 0,3 - 1cm, zpravidla holé a řapíky jsou dlouhé do 3cm a řídce ochlupené. Kvete zpravidla párovými květy na vzpřímeném stonku a mají délku do 8mm.

Ourisia muscosa

oblasti: Bolívie, Ekvádor, Kolumbie, Peru, Tarapacá

Roste v Bolívii, Kolumbii, Čile, Ekvádoru a Peru v kobercových porostech. Dorůstá výšky 5 - 10cm. Stonky jsou výběžkaté. Listy vytvářejí růžici, jsou vejčité, celokrajné, dlouhé 1 - 3mm a řapíky jsou dlouhé 2 - 7mm. Kvete samostatnými bílými a žlutými květy v paždí horních listů a mají délku 5mm.

Vyhovují jí vlhké půdy bohaté na živiny, polostín a suchý zimní režim.

Množí se semeny, dělením nebo řízky.

Ourisia polyantha

oblasti: O'Higgins, Santiago Metropolitan

Roste v Čile v podobě polokeře. Dorůstá výšky 15 - 25cm. Listy jsou vejčité, ve spodu střechovité,

na vrcholu řidší. Kvete červenými až oranžovými květy po 1 - 4ks na nitkovité stopce, kališní cípy jsou podlouhlé, zašpičatělé a koruna má velikost 1 - 1,5cm.

Vyhovují ji skalní pukliny, nízká zálivka, chudá dobře propustná půda, plné slunce a suchý zimní režim.

Množí se semeny nebo řízky.

Ourisia pulchella

oblasti: Bolívie, Peru, Salta

Roste v Argentině, Bolívii a Peru v kobercových porostech. Dorůstá výšky 1 - 5cm. Stonky jsou kořenující a ochlupené. Listy jsou řídce ochlupené, vejčité, mírně vroubkované, dlouhé 0,7 - 1cm a řapíky jsou dlouhé 3 - 5mm. Kvete bílými a nafialovělými květy po 1 - 2ks a jsou nálevkovité.

Vyhovují ji vlhké půdy bohaté na živiny a plné slunce.

Množí se semeny, dělením nebo řízky.

Ourisia pygmaea

oblasti: Araucanía, Biobío, Chubut, Los Lagos, Neuquén, Río Negro

Roste v Argentině a Čile jako trvalka. Pod zemí vytváří oddenek. Lodyha je krátká, plazivá a dlouhá 1,4 - 4cm. Listy jsou vstřícné, vejčité, mohou být řídce ochlupené, dlouhé 2 - 5,3mm, široké 1,5 - 4,8mm a řapíky jsou dlouhé 1,5 - 6,4mm. Kvete samostatnými stopkatými květy v paždí listů, mají délku 0,9 - 1,1cm, kalich je zvonkovitý, dlouhý 3,2 - 4,2mm, zpravidla nafialovělý, cípy kopinaté, koruna je bílá až světlefialová, 5ticípá, cípy jsou obsrdčité a dlouhé 3 - 5mm. Plodem je tobolka délky do 2,7mm.

Vyhovují ji vlhké skály a pukliny, okraje vodních toků, atp. s chudou dobře propustnou půdou v polostínu.

Množí se semeny, dělením nebo řízky.

Ourisia ruellioides

oblasti: Argentina, J Čile, O'Higgins, Ohňová země

Roste v Čile a Argentině jako trvalka. Dorůstá výšky 10 - 25 (i 40)cm. Stonek je vystoupavý až vzpřímený a může být žláznatě ochlupený. Listy jsou vstřícné, zpravidla husté, vejčité, zubaté až vroubkované, báze uťatá až mírně srdčitá a řapíky jsou dlouhé 0,6 - 1,4 (i 2,5)cm. Květenství je 2 - 10tičetné, vlastní květy jsou převislé, mají kalich délky 5 - 9mm, zuby jsou ochlupené, spodní téměř k bázi, horní z 1/6 - 1/2, koruna je trubkovitá, červená a dlouhá 1,8 - 2,9cm. Plodem je tobolka.

Vyhovují ji vlhká místa, okraje potoků, svahy, atp.

Ourisia serpyllifolia

oblasti: Maule, Santiago Metropolitan, Valparaíso

Roste v Čile v poléhavých porostech polokeřů. Dorůstá výšky 5 - 10cm. Povrch je drobně ochlupený. Listy jsou vejčité, řídce zubaté, na bázi sbíhavé a prakticky přisedlé. Kvete samostatnými růžovofialovými květy, kališní cípy jsou podlouhlé a koruna má délku do 2,5cm.

Vyhovují ji skalní pukliny, dobře propustná půda bohatá na živiny a stín.

Množí se semeny nebo řízky.

Ourisia sessilifolia

oblasti: J Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu. Stonky jsou kořenující. Listy jsou kopistěovité, drobně zubaté, dlouhé do 3cm a řapíky jsou bíle ochlupené. Kvete po 1 - 4ks, květy mají délku 1,5 - 2cm a korunní lístky jsou na bázi růžovofialové.

Ourisia vulcanica

oblasti: S Nový Zéland

Roste na Novém Zélandu v podobě trvalky v polštářových porostech o průměru do 10cm. Stonky jsou poléhavé nebo i podzemní, bohatě větvené a znovu zakořeňující. Květní lodyhy jsou vzpřímené, vysoké 10 - 17cm. Listy jsou vstřícné, husté, seskupené na vrcholcích lodyhy, vejčité, mělce vroubkované, na okraji řídce chlupaté, dlouhé 0,7 - 2,7cm, široké 0,5 - 2cm a řapíky jsou krátké. Květenstvím je 1 - 8mičetný hrozen s 1 - 3mi páry listenů, vlastní květy jsou stopkaté, kalich má délku 6 - 7mm, může být na bázi ochlupený stejně tak jako okraje cípů, koruna je trubkovitá, má průměr 1,5cm a má 2 pysky. Plodem je tobolka průměru 5mm obsahující drobná semena.

Vyhovuje ji vlhká kamenitá půda, okraje potoků, trávníky atp.

Další informace:

<http://databaze.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=2637>

<https://botany.cz/cs/ourisia-alpina/>

<https://www.rostliny.net/>